

Crna Gora
Ministarstvo održivog razvoja i turizma
AGENCIJA ZA ZAŠTITU PRIRODE I ŽIVOTNE SREDINE
Broj: UPI-101/2-02-1153/
Podgorica, 29.04.2018. god.

Na osnovu člana 20 stavovi 1 i 2 Zakona o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine („Službeni list Crne Gore“, br. 80/05, 54/09, 40/11, 42/15 i 54/16), člana 18 i člana 46 stav 1 Zakona o upravnom postupku ("Službeni list Crne Gore", br. 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17), kao i člana 21a Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave ("Službeni list Crne Gore", br. 5/12, 25/12, 61/12, 20/13, 17/14, 6/15, 80/15, 35/16, 41/16, 73/16, 3/17 i 19/17), a rješavajući po zahtjevu operatera „Možura“ d.o.o iz Bara za produženje važenja Integrisane dozvole za rad postrojenja postrojenja regionalne deponije za komunalni otpad i obavljanje aktivnosti odlaganja neopasnog otpada u tijelo deponije „Možura“ u Baru, broj 827/17 od dana 22.12.2017. god., Agencija za zaštitu prirode i životne sredine *donosi*

R J E Š E N J E

O PRODUŽENJU VAŽENJA INTEGRISANE DOZVOLE

- I. Produžava se važenje Integrisane dozvole, registarski broj 2, operateru „Možura“ d.o.o iz Bara za rad postrojenja regionalne deponije za komunalni otpad i obavljanje aktivnosti odlaganja neopasnog otpada u tijelo deponije „Možura“ u Baru;
- II. Dozvola se produžava na period od 5 godina od dana donošenja ovog Rješenja;
- III. Operater je dužan da se pridržava mjera i uslova, te zakonske regulative iz poglavlja III; ovog Rješenja;
- IV. Ovom dozvolom se utvrđuje sljedeće:

I OPŠTI PODACI

1. Opšti podaci o integrisanoj dozvoli

Integrisana dozvola je operateru „Možura“ d.o.o iz Bara izdata dana 04.04.2013. god., sa rokom važenja 5 godina od dana izdavanja. Na osnovu toga, a shodno članu 20, operater se obratio ovom organu zahtjevom za produženje važenja Integrisane dozvole dana 22.12.2017. god., i time ispoštovao zakonski rok iz člana 20 Zakona.

Uredbom o vrstama aktivnosti i postrojenja za koje se izdaje Integrisana dozvola ("Službeni list Crne Gore", br. 07/08 od 01.02.2008. god.) propisuju se vrste aktivnosti, postrojenja i granični

AGENCIJA ZA ZAŠTITU PRIRODE I ŽIVOTNE SREDINE

IV Proleterske 19 • 81000 Podgorica • Crna Gora • Tel: +382 20 446 500
Fax: +382 20 618 250 • epamontenegro@gmail.com • www.epa.org.me

kapaciteti u okviru svake aktivnosti za koje se izdaje Integrisana dozvola. Shodno tome, operater „Možura“ d.o.o spada pod tačkom 5. Upravljanje otpadom, stav 5.4 Deponije koje primaju više od 10t otpada na dan ili ukupnog kapaciteta koji prelazi 25.000t, isključujući deponije inertnog otpada.

2. Opšti podaci o postrojenju

D.o.o „Možura“ Bar predstavlja društvo sa ograničenom odgovornošću za upravljanje sanitarnom deponijom, osnovano od strane opština Bar i Ulcinj sa ciljem pružanja usluga deponovanja čvrstog komunalnog otpada.

D.o.o „Možura“ Bar je registrovano u Privrednom sudu Crne Gore 9. juna 2009. godine pod brojem 5-0502603/002. Operater postrojenja je d.o.o „Možura“ sa sjedištem u Baru, na adresi Branka Čalovića br. 13.

Djelatnost postrojenja obuhvata odstranjivanje otpada, upravljanje i rad sanitarnom deponijom, recikliranje metalnog i nemetalnog otpada (uključujući sakupljanje, sortiranje, kondicioniranje i prodaju), kao i tehničko ispitivanje i analize potencijalnih zagađenja otpadom.

Deponija je u operativnom radu od 12.07.2012. godine i za sada ima 20 zaposlenih.

Regionalna sanitarna deponija čvrstog komunalnog otpada „Možura“ sa adresom Bušat bb, 8500 u Baru, nalazi se na kat. parceli br. 2416/1 KO Kunje čija je ukupna površina 135,5 ha. Lokacija deponije nalazi se nasuprot zaliva Hladna, na teritoriji opštine Bar, ispred ulaza u tunel Belveder na granici između opština Bar i Ulcinj. Područje se prostire od uvale Paljuška na sjeveru do uvale Kruče na jugu, kao i od obale mora na zapadu do Kurtovog vrha (546 m iznad nivoa mora) na istoku. Deponija je smještena na padini brda pored puta Bar – Ulcinj, okrenuta prema moru. Lokacija je izgrađena od neravnog krečnjaka. Od glavnog puta do lokacije vodi makadamski put dužine 2.000m.

Prevoz otpada do sanitarne deponije će se vršiti vozilima (vozilo sa potisnom pločom „Bubnjara“ i podizač kontejnera) koja posjeduju Javna komunalna preduzeća Bara, Ulcinja, Budve, Kotora i Tivta.

Na lokalitetu i neposredno pored lokaliteta predviđenog za izgradnu sanitarne deponije ne postoji gradska vodovodna mreža. Najbliža postojeća vodovodna mreža je udaljena oko 8 km. Takođe, uslovi za bušenje bunara radi crpljenja vode za snabdijevanje ne postoje, jer na lokalitetu nijesu registrovani akviferi. U svrhu obezbjeđivanja sanitarne, tehnološke i protiv požarne vode na deponiji predviđeni su ukopani rezervoari $V=100 \text{ m}^3$.

Na sanitarnoj deponiji postoje sljedeći objekti i prostori: ulaz u kompleks deponije sa (kapija), ograda oko deponije, prateći objekti, prijemni punkt sa video nadzorom, elektronska vaga za određivanje neto težine otpada, trafo-stanica za kompletan kompleks, komunalno–servisni blok,

AGENCIJA ZA ZAŠTITU PRIRODE I ŽIVOTNE SREDINE

IV Proleterske 19 • 81000 Podgorica • Crna Gora • Tel: +382 20 446 500

Fax: +382 20 618 250 • epamontenegro@gmail.com • www.epa.org.me

prostor za recikliranje, tijelo deponije za deponovanje komunalnog otpada na sanitarnoj kadi, sistem za prihvata i tretiranje ocjednih voda sakupljenih sa deponije, sistem za aspiraciju, sakupljanje i tretman biogasa sa sanitarne kade, dezinfekciona barijera za pranje točkova vozila, zaštitni pojas od zelenila, saobraćajnice, infrastrukturna mreža i objekti.

Lokacija, kao ni okolna oblast, nema status zaštićenog prirodnog ili kulturnog dobra.

3. Za povjerljivost podataka i informacija

Na osnovu člana 8 stav 9 Zakona, operater je dostavio ovjerenu Izjavu kojom potvrđuje da su informacije sadržane u zahtjevu istinite, tačne, potpune i dostupne javnosti. Ovom izjavom potvrđeno je da javnost ima pristup zahtjevu za izdavanje dozvole u cjelini i nema navoda da neki djelovi sadrže poslovnu tajnu.

4. Integrisane dozvole i rok za podnošenje novog zahtjeva

4.1. Rok važenja

Integrisana dozvola koju operater već posjeduje, broj 2 od dana 04.04.2013. god., produžava se na period od 5 (pet) godina od dana donošenja ovog Rješenja.

4.2. Rok za podnošenje novog zahtjeva

Shodno odredbama člana 20 stavovi 1 i 2 Zakona, Operater je dužan da podnese zahtjev za produženje važenja dozvole 4 (četiri) mjeseca prije isteka roka njene važnosti.

II AKTIVNOST ZA KOJU JE ZAHTJEV PODNIJET

1. Kratak opis aktivnosti za koju je zahtjev podnijet:

Osnovna namjena sanitarne deponije je pravilno zbrinjavanja neopasnog otpada koji se proizvede na teritoriji opština Bar i Ulcinj. Deponovanje čvrstog komunalnog otpada se ostvaruje u specijalno izgrađenim sanitarnim kadama (ćelijama) u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom ("Službeni list Crne Gore", br. 64/11 i 39/16) i Pravilnikom o bližim karakteristikama lokacije, uslovima izgradnje, sanitarno-tehničkim uslovima, načinu rada i zatvaranja deponija ("Službeni list Crne Gore", br. 31/13 i 25/16).

Pored opština Bar i Ulcinj, na predmetnoj lokaciji odlaže se i otpad iz opština Budva, Kotor i Tivat.

Deponija je mjesto čija je primarna funkcija odlaganje otpada na površini ili ispod površine zemlje, uključujući: interna mjesta za odlaganje (deponija na kojoj proizvođač odlaže sopstveni

AGENCIJA ZA ZAŠTITU PRIRODE I ŽIVOTNE SREDINE

IV Proleterske 19 • 81000 Podgorica • Crna Gora • Tel: +382 20 446 500

Fax: +382 20 618 250 • epamontenegro@gmail.com • www.epa.org.me

otpad na mjestu nastanka), i stalna mjesta koja se koriste za privremeno skladištenje otpada, osim transfer stanica, i mjesta za skladištenje otpada prije njegove obrade za period do tri godine ili skladištenje otpada prije odstranjivanja za period do jedne godine.

Tijelo deponije Možura se sastoji iz 4 (četiri) odvojene i samostalne tehnološke ćelije (kade). Dužina jedne sanitarne kade je 305 x 165 m. Visina deponije je max 25,0 m. Ukupni projektovani kapacitet deponije je 1.056.036,21 m³. Navedeni kapacitet na deponiji se sastoji iz 4 (četiri) faze rada deponije. Prema sadašnjim pokazateljima proizvodnje otpada u opština Bar i Ulcinj, faze rada iznose: 1 faza je kapaciteta 394.606,70 m³, 2 faza iznosi 293.601,01 m³, 3 faza je 223.142,66 m³, 4 faza je 144.685,84 m³.

2. Opis lokacije na kojoj se aktivnost obavlja:

Lokacija regionalne sanitarne deponije za opštine Bar i Ulcinj, nalazi se na padinama naselja Možure. Zemljište označeno kao katastarska parcela broj 2416/1 upisana je u listu nepokretnosti broj 2256 KO Kunje. Ukupna površina katastarske parcele je oko 135 ha. U morfološkom pogledu predmetna lokacija sanitarne deponije "Možura" predstavlja brdsku padinu sa kotama od 245 do 295 mnm, nagiba od 4-120.

Predmetna lokacija nalazi se na padini brda u blizini puta Bar - Ulcinj okrenutog ka moru. Od magistralnog puta prema lokaciji vodi prilazni put u dužini od oko 2.000m. U zoni lokacije i u njenoj blizini nema područja koja su posebno zaštićena kada su u pitanju prirodna i kulturna dobra. Zbog konfiguracije terena u zoni oko planirane lokacije deponije, na rastojanju od oko 850 m nema stambenih i poslovnih objekata. Zapadno od lokacije deponije na udaljenosti od oko 2000 m vazdušne linije predviđena je izgradnja turističkog kompleksa (Studija izvodljivosti za izgradnju i rad regionalne sanitarne deponije u regionu Bar/Ulcinj-Porr Tehnobau und Aktiengesellschaft, Beč iz 2008. godine). Lokacija je od mora udaljena oko 1500m vazdušne linije.

Odlukom Vlade Crne Gore data je koncesija za detaljna geološka istraživanja i eksploataciju pojave nemetalne mineralne sirovine tehničko - građevinskog kamena na lokalitetu "Možure - Orlovo" ("Sl. list Crne Gore", br. 30/2006), koja je u blizini lokacije deponije.

3. Postojeće dozvole, odobrenja i saglasnosti:

Preduzeće D.O.O. "Možura" posjeduje, za sve postojeće objekte, odobrenja za izgradnju i upotrebne dozvole, i to:

- Tehnički uslovi za izradu Glavnog Projekta, Crnogorski Telekom
- Tehnički uslovi za izradu tehničke dokumentacije deponije, J.P. Vodovod Bar
- Utvrđivanje vodnih uslova, Sekretarijat za uređenje prostora, komunalno-stambene poslove i zaštitu životne sredine

AGENCIJA ZA ZAŠTITU PRIRODE I ŽIVOTNE SREDINE

IV Proleterske 19 • 81000 Podgorica • Crna Gora • Tel: +382 20 446 500

Fax: +382 20 618 250 • epamontenegro@gmail.com • www.epa.org.me

- Rješenje o utvrđivanju procjene uticaja na životnu sredinu, Ministarstvo turizma i zaštite životne sredine
- Odobrenje za geotehnička istraživanja terena, Ministarstvo ekonomije
- Protivpožarna saglasnost, Sektor za vanredne situacije i civilnu bezbjednost
- Saglasnost na geotehnička istraživanja, Ministarstvo ekonomije
- Saglasnost na regulaciji saobraćaja za vrijeme izvođenja radova, Direkcija za saobraćaj - Saglasnost priključenja prilaznog puta na magistralni put, Direkcija za saobraćaj
- Saglasnost na elaborat na procjenu uticaja na životnu sredinu, Ministarstvo turizma i zaštite životne sredine
- Saglasnost na elektro instalacije – faza telekomunikacije, Crnogorski Telekom
- Saglasnost na tehničku dokumentaciju Glavnog projekta, J.P. Vodovod Bar
- Vodna saglasnost na Glavni projekat, Sekreterijat za uređenje prostora, komunalno-stambene poslove i zaštitu životne sredine
- Rješenje za izradu tehničke dokumentacije za elektroenergetske objekte deponije, Elektroprivreda Crne Gore - Elektroenergetska saglasnost. Elektroprivreda Crne Gore

4. Glavni uticaji na životnu sredinu:

Glavni uticaji manifestuju se uticajem na vazduh, vodu, buku i vibracije, zemljište i rizik od udesa.

4.1 Vazduh

Prije puštanja u rad deponije urađeno je "Nultog stanje". Nakon toga je svake godine u skladu sa Zakonom i Integrisanom dozvolom vršeno ispitivanje vazduha koje je u svim mjerenjima pokazalo da nije došlo do bilo kakvog zagađivanja.

U širem području grada Bar, Hidrometeoroški zavod instalirao je nekoliko stanica za kontinuirano praćenje zagađivača u toku 24 sata, onih koji su stalno prisutni u vazduhu (dim i sumpor dioksid), uključujući kvalitet padavina. Najbliža stanica ovog tipa pomenutoj lokaciji je stanica "Stari Bar" u krugu fabrike "Primorka". Udaljenost vazdušnom linijom je 15 km – jugoistočno od područja planiranog za izgradnju sanitarne deponije. Stanica je radila u periodu 1983.-1988. Rezultati analiza pokazuju karakteristične parametre – prisustvo dima i SO₂ u pomenutom periodu.

4.2 Vode

Za potrebe utvrđivanja „Nultog stanja, kvaliteta podzemnih voda, izvršene su fizičko-hemijske i mikrobiološke analize uzoraka voda uzetih sa tri izvora u Kručama. Radi se o izvorima relativno male izdašnosti, koji ističu na kontaktu vodopropusnih karbonatnih stijena, sa vodonepropusnim flišnim sedimentima. Nakon toga je svake godine u skladu sa Zakonom i Integrisanom

AGENCIJA ZA ZAŠTITU PRIRODE I ŽIVOTNE SREDINE

IV Proleterske 19 • 81000 Podgorica • Crna Gora • Tel: +382 20 446 500

Fax: +382 20 618 250 • epamontenegro@gmail.com • www.epa.org.me

dozvolom vršeno ispitivanje koje je u svim mjerenjima pokazalo da nije došlo do bilo kakvog zagađivanja uslovljeno radom deponije.

Lokacija sanitarne deponije „Možura” je sa hidrografskog aspekta na vrlo povoljnoj lokaciji. Tijelo deponije se nalazi na visini od 290m, na brežuljkastom uzvišenju u odnosu na okolni teren. U blizini lokacije nema stalnih vodotoka. Postoje privremeni vodotoci i jaruge koje zaobilaze deponiju i ne gravitiraju direktno prema tijelu deponije.

Nema dokaza o postojanju vode za piće i bunara u širem području oko lokacije deponije. Atmosferske vode sa površina koje ne pripadaju dijelu deponije gdje se odlaže otpad odvođice se do prijemnika drenažnim kanalima. Dreniranje vode koja proдре u tijelo deponije takođe će se vršiti kroz sistem drenažnih kanala. Tehničko rješenje za izolaciju deponije potpuno će zaštititi površinske i podzemne vode.

4.3 Zemljište i tlo

Za potrebe utvrđivanja nultog stanja kvaliteta zemljišta, izvršene su fizičko-hemijske analize. Nakon toga je svake godine u skladu sa Zakonom i Integrisanom dozvolom vršeno ispitivanje koje je u svim mjerenjima pokazalo da nije došlo do bilo kakvog zagađivanja uslovljeno radom deponije.

Geološka podloga je sastavljena je od karbonatnih sedimenata kao što su krečnjak, dolomit i materijali koji potiču od flišnih i aluvijalnih sedimenata koji čine integralni dio barskog polja. Zemljište i njegov kvalitet većinom zavise od geološkog supstrata, vrste kamena koju sadrži i mjesta gdje se pojavljuje.

Uticaj na zemljište ogleda se u zagađivanju zemljišta štetnim materijama i zauzimanju površina zemljišta.

4.4 Otpad

Sanitarna deponija je inženjerski postupak odlaganja čvrstog komunalnog otpada na zemljištu na način kojim se ne šteti ljudsko zdravlje i okruženje. Uzimajući u obzir da je deponijski prostor strogo kontrolisan i da na njemu, shodno Pravilniku o bližim karakteristikama lokacije, uslovima izgradnje, sanitarno tehničkim uslovima, načinu rada i zatvaranja deponija za otpad, stručnoj spremi, kvalifikacijama rukovodioca deponije i vrstama otpada i uslovima za prihvatanje otpada na deponiji ("Sl. list CG", br. 84/09) i Direktivi EU 99/31/EC tačno su definisana pravila i objekti koje mora imati.

Pravilno determinisan i definisan izvor podrazumjeva znanstveno utemeljenu kvantitativnu i kvalitativnu analizu izvora.

AGENCIJA ZA ZAŠTITU PRIRODE I ŽIVOTNE SREDINE

IV Proleterske 19 • 81000 Podgorica • Crna Gora • Tel: +382 20 446 500

Fax: +382 20 618 250 • epamontenegro@gmail.com • www.epa.org.me

4.5 Buka i vibracija

Analiza saobraćajne buke vršena je za postojeći put M 2.4 kako bi se utvrdio uticaj planirane lokacije za sanitarnu deponiju na šire područje, tako što je buka podijeljena na buku koja se stvara tokom rada deponije, i buku koju proizvodi saobraćaj na putu M 2.4.

Ispitivanje buke na samoj deponiji je vršeno i podaci pokazuju nivo dozvoljen zakonom.

Najznačajniji period pojave buke izazvane građevinskim radovima javiće se u toku početne izgradnje infrastrukture na lokaciji, odnosno u periodu od 5 do 7 mjeseci. Nakon ove početne faze, građevinski radovi trajaće tokom čitavog radnog vijeka deponije, za postepenu izgradnju sanitarnih kada kako se lokacija bude razvijala.

Buka vezana za izgradnju sanitarne deponije prvensteno zavisi od rasporeda objekata i blizine građevinskih radova receptorima osjetljivim na buku. Vjerovatno je da će građevinski radovi zavisiti od korišćenja kvalifikovane i nekvalifikovane radne snage, kao i mehaničke opreme.

4.6 Rizik od udesa

Na samoj deponiji može doći do sljedećih ekcesa, odnosno akcidentnih situacija: požar, eksplozija, infiltracija procjednih voda u zemljište i vode, curenje i paljenje dizel goriva.

Za ovih skoro šest godina rada nije dolazilo do akcidentnih situacija.

Do požara može doći prvenstveno zbog nemarnog rada ili nemarnog zapaljenja deponije, jer sama tehnologija deponovanja otpada po "sendvič" sistemu spriječava prodor kiseonika u unutrašnjost deponije, čime je onemogućen process sagorijevanja tj. pojave požara. U prvim slojevima nasutog otpada, dok još ima kiseonika u šuplinama, odvijaju se aerobni procesi razgradnje otpada.

Sanitarna deponija na Možuri ima nepropusnu podlogu u tijelu sanitarne kade i sistem za sakupljanje gasova tako da će se izbjeći eventualna mogućnost eksplozije metana.

5. **Komentari / mišljenja:**

Operater „Možura“ d.o.o. iz Bara je ovom organu podnio zahtjev, br 827/17 od dana 22.12.2017. god., za produženje važenja Integrisane dozvole za rad postrojenja regionalne sanitarne deponije za čvrsti komunalni otpad i obavljanje aktivnosti odstranjivanja bezopasnog otpada na sanitarnim kadama, na lokaciji deponije "Možura" u Baru.

Na osnovu člana 10 stav 1 Zakona ovaj organ je 15.03.2018. god. putem dnevnog lista „Pobjeda“ i 13.03.2018. god. putem internet stranice Agencije obavijestio i pozvao zainteresovane organe, organizacije i javnost da izvrše uvid u dostavljenu dokumentaciju u roku

AGENCIJA ZA ZAŠTITU PRIRODE I ŽIVOTNE SREDINE

IV Proleterske 19 • 81000 Podgorica • Crna Gora • Tel: +382 20 446 500

Fax: +382 20 618 250 • epamontenegro@gmail.com • www.epa.org.me

od 15 dana od dana objavljivanja obavještenja. U istom roku zainteresovana javnost je mogla dostaviti mišljenje na predmetnu dokumentaciju, u pisanoj formi ili putem mail-a na adresu Agencije.

5.1. Organa lokalne samouprave (opština / grad)

Nije bilo komentara/mišljenja na zahtjev za produženje važenja dozvole .

5.2. Javnih i drugih institucija

Nije bilo komentara/mišljenja na zahtjev za produženje važenja dozvole.

5.3. Nadležnih organa drugih država u slučaju prekograničnog zagađivanja

Rad postrojenja odlaganja otpada nema uticaja na prekogranično zagađenje.

5.4. Predstavnik zainteresovane javnosti

Nije bilo komentara/mišljenja na zahtjev za produženje važenja dozvole.

6. Ocjena zahtjeva:

6.1. Primjena najboljih dostupnih tehnika

Za procjenu procesa usaglašenosti sa BAT zahtjevima, ne postoje referentni BAT dokumenti koji se tiču direktno sanitarnih deponija, pa su korišćeni BAT dokumenti zemalja zapadne Evrope:

- *Guidance for the Landfill Sector Technical Requirements of the Landfill Directive and Integrated Pollution Prevention and Control (IPPC S5.02)*, Environment Agency-**UNITED KINGDOM** – Bristol, April 2007
- *BAT Guidance Note on Best Available Techniques for the Waste Sector: Landfill Activities*, ENVIRONMENTAL PROTECTION AGENCY, Johnstown Castle Estate, Wexford, **IRELAND**, December 2011

Cjelokupni troškovi od 5,6 miliona € su utrošeni za izgradnju sanitarne deponije po najvećim standardima, koji ujedno predstavljaju zahtjeve Direktiva EU i najbolje dostupnih tehnika.

6.2. Korišćenje resursa:

Sirovine:

AGENCIJA ZA ZAŠTITU PRIRODE I ŽIVOTNE SREDINE

IV Proleterske 19 • 81000 Podgorica • Crna Gora • Tel: +382 20 446 500

Fax: +382 20 618 250 • epamontenegro@gmail.com • www.epa.org.me

Na deponiji „Možura“ kao osnovna sirovina koristi se inertni materijal (šljunak, mješavina šljunka i zemlje). Inertni material mora biti takav da se ponaša kao filtracioni medij da ima dobru propustljivost vode i vodenih rastvora, ocjernih voda do vodonepropusnog sloja koji je postavljen na dnu sanitarne kade. Materijal koji se ne smije koristiti za tekuće pokrivanje je glinovito zemljište.

Inertni materijal se koristi za izradu savremene sanitarne kade za:

- ✓ dno, kosine i nasipe sanitarne kade za zaštitu sintetičkog geotekstila,
- ✓ prekrivku komunalnog otpada nakon 3 metra deponovanog materijala,
- ✓ formiranje nasipa oko sanitarne kade,
- ✓ završno pokrivanje sanitarne kade prije zatvaranja.

Pomoćni materijali:

Inertni materijal koji se koristi prilikom izgradnje i nesmetanog funkcionisanja sanitarne kade može se obezbijediti na teritoriji opština Bar i Ulcinj.

Potencijalne lokacije za obezbjeđenje inertnog materijala su dva kamenoloma na prostoru Velji Zabio u Baru kao i kamenolom na Možuri koji se nalazi u neposrednoj blizini deponije.

Voda:

Na lokalitetu i neposredno pored lokaliteta predviđenog za izgradnu sanitarne deponije ne postoji gradska vodovodna mreža. Najbliža postojeća vodovodna mreža je udaljena oko 1,5 km. U svrhu obezbjeđivanja sanitarne, tehnološke i protiv-požarne vode na deponiji predviđeni su ukopani rezervoari (dva rezervoara od 50 m³) V=100 m³.

Rezervoar je lociran na najudaljenijoj i najvišoj tački deponije kako bi se obezbijedio potreban hidrostatički pritisak. Voda koja se skladišti u rezervoarima dovodiće se cistjernama a voda za piće će se kupovati flaširana ili će se koristiti automati za točenje.

Prilikom dimenzionisanja rezervoara uzeto je vrijeme punjenja od 7 dana. Na osnovu toga izvršena je procjena potrošnje vode na cca 5.100 m³ na godišnjem nivou.

Energija:

Sanitarna deponija u procesu proizvodnje tj. deponovanja otpada i ostalih procesa predviđenih za efikasno obavljanje djelatnosti u cilju sprječavanja zagađenja životne sredine koristi električnu energiju od spoljnih snabdjevača (Elektroprivreda Crne Gore) i euro-dizel gorilo za pogon mehanizacije na deponiji.

Pošto se radi o novom postrojenju koje još uvijek nije operativno nemogu se precizno dati podaci o potrošnji energije i dizel goriva jer potrošnja zavisi od mnogo faktora koji se mogu javiti u toku godišnjeg ciklusa rada deponije.

AGENCIJA ZA ZAŠTITU PRIRODE I ŽIVOTNE SREDINE

IV Proleterske 19 • 81000 Podgorica • Crna Gora • Tel: +382 20 446 500

Fax: +382 20 618 250 • epamontenegro@gmail.com • www.epa.org.me

Tabela 1: Potrošnja električne energije

Električna energija	Sati/godišnje	kW/satu	kWh/god
2015godina	4000	6,63	26554
2016 godina	4000	6,58	26330
2017-do Novembra	2536	10,5	26645

Tabela 2: Potrošnja dizel goriva (2017. godine)

Potrošač	Sati/godišnje	litara po satu	litara/godišnje
Buldozer	948	9,3	8860
Kompaktor	1275	31,5	40260
Utovarivač	614	6,1	3800
Traktor 60/70 KS -	355	3,8	1395
Dizel agregat	100	1	100
UKUPNO	3296	18,36	54415

6.3. Emisije u vazduh i njihov uticaj na životnu sredinu

Komunalni otpad sadrži brzo razgradive organske materije i sporo razgradive materije. Prilikom njegovog raspadanja pod dejstvom mikroorganizama nastaju mirisi u prvom redu amonijačni i sulfidni.

Širenje mirisa se smanjuje na dva načina:

- ✓ svakodnevnom prekrivanjem otpada prostirkom od aktivnog uglja, koja se može razmotavati na namotavati,
- ✓ svakodnevnom prekrivanjem komunalnog otpada inertnim materijalom u debljini od 10-30 cm.

Izvori emisija zagađujućih materija na deponiji mogu biti tačkasti i difuzni. Tačkasti su baklja za spaljivanje biogasa i biotrnovi, dok su difuzni otpad koji se odlaže i mašine koje vrše transport i tretman otpada.

Mogućnost pojave neprijatnog mirisa je relativno mala, gotovo nikakva, ako se otpad svakodnevno, a u ljetnom po potrebi i dva puta zavisno od količine dopremljenog otpada prekrivaju inertnim materijalom, uz prethodno orošavanje otpada.

6.4. Emisije u vodu i njihov uticaj na životnu sredinu

AGENCIJA ZA ZAŠTITU PRIRODE I ŽIVOTNE SREDINE

IV Proleterske 19 • 81000 Podgorica • Crna Gora • Tel: +382 20 446 500

Fax: +382 20 618 250 • epamontenegro@gmail.com • www.epa.org.me

Voda koji se nalazi u čvrstom otpadu, kao i vode koje se infiltriraju u deponiju formiraju medijum u kome se rastvaraju sve rastvorljive supstance i koji uzrokuje kretanje neizreagovanog materijala naniže, ka dnu deponije. Ove vode su poznate kao procjedne vode.

Na hemijske karakteristike procjednih voda utiče biološka razgradnja biorazgradljivih organskih materija, procesi hemijske oksidacije i rastvaranje organskih i neorganskih materija u otpadu. Stvarni sastav procjednih voda je veoma teško predvideti, jer on zavisi od niza promjenljivih faktora kao što su: sastav otpada, temperatura i sadržaj vlage, putanja tečnosti, debljina deponije, faze razlaganja otpada, mogućnost međuslojeva da apsorbuju i uklone zagađenje, kao i kvalitet vode koja se infiltrira u deponiju.

Na osnovu analiziranih podataka o satavu predviđenoj količini otpada, kao prosječno biološko zagađenje procjednog filtrata može se uzeti vrednost za BPK5 od 10.000 mgO₂/l.

Za prikupljanje procjednih voda u tijelu deponije predviđene su drenažne cijevi od plastike (PP) Ø 315mm za glavne kolektore i Ø 200mm za sekundarne kolektore . Raspored i podužni pad drenaže (I=2%) prate obrađeno dno deponije. Pri ovom padu drenažna cijev na jednom glavnom kolektoru propušta q=16.53 l/s pri brzini V= 1,38 m/s.

Količina procjednih voda se smanjuje pri povećanom površinskom oticanju vode, intenzivnijim isparavanjem vode sa površine deponije i smanjenjem vlage u prekrivnim slojevima zemlje.

6.5. Zaštita zemljišta

Uticaj na zemljište ogleda se u zagađivanju zemljišta štetnim materijama i zauzimanju površina zemljišta.

Zaštita zemljišta se sprovodi putem kontrolisanog sakupljanja atmosferskih i ocjednih voda, kao i kontrolisanim deponovanjem otpada u sanitarne kade.

6.6. Upravljanje otpadom

Deponijski proctor je strogo kontrolisan i na njemu, shodno Pravilniku o bližim karakteristikama lokacije, uslovima izgradnje, sanitarno tehničkim uslovima, načinu rada i zatvaranja deponija za otpad, stručnoj spremi, kvalifikacijama rukovodioca deponije i vrstama otpada i uslovima za prihvatanje otpada na deponiji ("Sl. list CG", br. 84/09) i Direktivi EU 99/31/EC tačno su definisana pravila i objekti koje mora imati.

Otpad se razvrstava u grupe i podrupe u zavisnosti od djelatnosti u okviru koje je proizveden, odnosno od načina nastanka.

Pravilno determinisan i definisan izvor podrazumjeva znanstveno utemeljenu kvantitativnu i kvalitativnu analizu izvora.

AGENCIJA ZA ZAŠTITU PRIRODE I ŽIVOTNE SREDINE

IV Proleterske 19 • 81000 Podgorica • Crna Gora • Tel: +382 20 446 500

Fax: +382 20 618 250 • epamontenegro@gmail.com • www.epa.org.me

6.7. Buka i vibracije

Buka vezana za izgradnju sanitarne deponije prvensteno zavisi od rasporeda objekata i blizine građevinskih radova receptorima osjetljivim na buku. Vjerovatno je da će građevinski radovi zavisiti od korišćenja kvalifikovane i nekvalifikovane radne snage, kao i mehaničke opreme.

Najbučniji građevinski radovi za koje se očekuje da mogu imati najveći uticaj na okolnu sredinu vezani su bili za izgradnju podloge deponije. Mehanizacija koja se koristi za ove radove slična je mehanizaciji za popunjavanje deponije.

6.8. Rizik od udesa i plan hitnih mjera

Akcident (udes) – je nepredviđeni i nekontrolisani događaj u životnoj sredini ili značajnija emisija jedne ili više opasnih materija, odnosno njihovih jedinjenja u životnoj sredini. Sprječavanje udesa odnosi se na postrojenja u kojima ili putem kojih se obavljanjem djelatnosti postrojenja opasne materije: proizvode; prerađuju; skladište; nastaju kao nusprodukt u procesu proizvodnje; koriste kao sirovine u proizvodnji, odnosno tehnološkom procesu; transportuju unutar postrojenja i/ili odlažu u svrhu proizvodnog procesa, odnosno mogu nastati prilikom velikog udesa.

Za akcidentnu situaciju ocjednih voda tehnologijom je predviđena dvostruka sigurnost. Prva je ubacivanje ocjednih voda u gradsku kanalizaciju do popravke postrojenja i druga, vraćanje ocjednih voda na sanitarnu kadu, što se trenutno i radi (vrši se recirkulacija ocjednih voda).

Akcident može nastati ako se izvršiooci ne pridržavaju tehnologije i ako se ne vrši prskanje otpada sa ocjednom vodom ili vodom iz bunara. U krajnjoj mjeri predviđeno je prskanje otpada sa vodom iz cistijerni.

U slučaju udesa, zavisno od obima udesa i procjene posljedica koje predstavljaju opasnost po ljudsko zdravlje i životnu sredinu, proglašava se stanje ugroženosti životne sredine i obavještava javnost o preduzetim mjerama.

Upravljanje udesima ima za cilj pravovremen i adekvatan odgovor na udes. Mjere prevencije, pripravnosti i odgovora na udes obezbjeđuju da se pravovremeno i na adekvatan način reaguje kako bi se posledice mogućeg udesa izbjegle ili zadržale u granicama kontrolisanog.

6.9. Procjena mjera u slučaju prestanka rada postrojenja

Poslije završetka punjenja sanitarne kade obaveza je izvođača da pristupi izolaciji naslaga čvrstog komunalnog otpada prekrivajući ih slojem gline, zemlje ili specijalnim geosintetskim materijalima sa izvodima za prihvatanje biogasa iz sanitarne kade.

AGENCIJA ZA ZAŠTITU PRIRODE I ŽIVOTNE SREDINE

IV Proleterske 19 • 81000 Podgorica • Crna Gora • Tel: +382 20 446 500

Fax: +382 20 618 250 • epamontenegro@gmail.com • www.epa.org.me

Na sloj zemlje postavljaju se zasadi drveća u skladu sa projektom hortikulture. Revitalizacija i rekultivacija zemljišta ima za cilj da se dobije odgovarajuća plodna obloga za razvoj zasađenih biljaka i da olakša rast prirodne vegetacije koja uspijeva u svim zonama deponije.

Za sve aktivnosti mora se uraditi program kontrola koji će pokriti široki spektar efekata na životnu sredinu koji se mogu izmjeriti i upoređivati. Dobijene podatke upisivati i koristiti za informisanje, intervenisanje ili naznake vanredne situacije za određeni segment na deponiji. Kontrole obavezno vršiti u fazi trajanja sanacije (izgradnji, u post operativnoj fazi i u normalnoj eksploataciji ukupne deponije).

Post operativna faza iznosi 30 godina i tokom tog perioda se mora obezbijediti kontrola uticaja sanitarne kade i ukupne deponije na životnu sredinu.

U zemlji koja se odlaže za sađenje biljaka na vrhu kape sanitarne kade ne smije biti toksičnih materija.

6.10. Zaključak procjene

Zahtjev za produženje važenja Integrisane dozvole, koji je operater „Možura“ d.o.o iz Bara dostavio Agenciji za zaštitu prirode i životne sredine, izrađen je u skladu sa Zakonom o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine („Sl. list Crne Gore“, broj 80/05, 54/09 i 40/11, 42/15, 54/16) kao i Pravilnikom o sadržini, obliku i načinu popunjavanja zahtjeva za izdavanje integrisane dozvole ("Sl. list Crne Gore", br. 03/08).

Operater je uz Zahtjev za izdavanje integrisane dozvole podnio i potrebnu dokumentaciju u skladu sa članom 8 Zakona o integrisanom sprečavanju i kontroli zagađivanja životne sredine.

Zahtjev za produženje važenja integrisane dozvole sadrži sve podatke, kao i svu potrebnu dokumentaciju propisanu Zakonom.

III USLOVI

1. Primjenu najbolje dostupne tehnike ili drugih tehničkih uslova i mjera:

Za procjenu usaglašenosti sa BAT zahtjevima ne postoje referentni dokumenti za deponije koji su usvojeni od strane Evropske komisije.

Operater je u obavezi da proces rada i aktivnosti postrojenja vrši shodno Pravilniku o bližim karakteristikama lokacije, uslovima izgradnje, sanitarno-tehničkim uslovima, načinu rada i zatvaranja deponija ("Službeni list Crne Gore, broj 31/2013" od 5.7.2013. god., i 25/2016 od 15.4.2016. godine).

Pored navedenog operater je dužan da obavlja aktivnosti u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom iz ove oblasti.

AGENCIJA ZA ZAŠTITU PRIRODE I ŽIVOTNE SREDINE

IV Proleterske 19 • 81000 Podgorica • Crna Gora • Tel: +382 20 446 500

Fax: +382 20 618 250 • epamontenegro@gmail.com • www.epa.org.me

1.1. Rad i upravljanje postrojenjem

Za upravljanje postrojenjem zaduženo je društvo „Možura“ d.o.o. iz Bara.

1.2. Radno vrijeme

Radno vrijeme je upodobljeno potrebama deponije.

Regionalna sanitarna deponija čvrstog komunalnog otpada „Možura“ organizuje obavljanje djelatnosti tokom čitave godine. Svi dani u sedmici su radni dani, uključujući i državne praznike. Transport otpada na deponiju se izvodi u dva režima i to letnji i zimski. U ljetnjem periodu se vrši deponovanje od 07h do 22h a u zimskom periodu od 08h do 20 h.

1.3. Uslovi za upravljanje zaštitom životne sredine

Operater se obavezuje da radi u skladu sa Planom upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom za period 2016 – 2020 god., kojim su obuhvaćeni svi aspekti zaštite životne sredine koji se odnose na rad deponije.

Pored navedenog, Operater posjeduje i dostavio je Plan mjera za sprječavanje udesa i ograničavanje njihovih posledica koji između ostalog sadrži preventivne mjere zaštite, kao i postupke i mjere za ograničavanje posljedica u slučaju udesa.

Operater je, pored gore navedenog, u obavezi da se pridržava nacionalne zakonske regulative u oblastima poslovanja kojima se bavi, da štedi resurse i energiju, smanjuje ili eliminiše upotrebu štetnih materija i kontrolisano postupaju sa otpadom.

2. Mjere iz elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu:

Operater se obavezuje da se pridržava rješenja datih u tehničkoj dokumentaciji i u Elaboratu o procjeni uticaja na životnu sredinu koje je odobrilo Ministarstvo turizma i zaštite životne sredine br. 01 1255/15 od 11.06.2009. godine.

3. Korišćenje resursa i mjere koje se odnose na njihovo efikasno korišćenje:

3.1. Sirovine - Pomoćni materijali- Drugo

Operater će preduzeti sve neophodne mere za efikasno korišćenje sirovina i pomoćnih materijala u svim delovima procesa, uzimajući u obzir najbolje prakse za ovu vrstu djelatnosti.

AGENCIJA ZA ZAŠTITU PRIRODE I ŽIVOTNE SREDINE

IV Proleterske 19 • 81000 Podgorica • Crna Gora • Tel: +382 20 446 500

Fax: +382 20 618 250 • epamontenegro@gmail.com • www.epa.org.me

Utovar i istovar vršiće se na za to određenim mestima uz preduzimanje neophodnih mjera da ne dođe do bilo kakvog prosipanja istih.

Za kvalitetno prekrivanje čvrstog komunalnog otpada operater je u obavezi da obezbijedi dovoljnu količinu inertnog materijala, (šljunak, mješavina šljunka i zemlje) koji mora biti takav da se ponaša kao filtracioni sloj, da ima dobru propustljivost vode i vodenih rastvora, ocjednih voda do vodonepropusnog sloja koji je postavljen na dnu sanitarne kade i po kome je postavljen drenažni sistem za sakupljanje tih ocjednih voda.

3.2 Voda

Obavezuje se operater da postupa u skladu sa uslovima propisanim Rješenjem o utvrđivanju vodnih uslova, broj 032-07-u1-327-10 koje je izdala opština Bar dana 20.06.2010. godine.

Obavezuje se operater da vrši zalivanje komunalnog otpada koji se odlaže i kompaktira u sanitarnim kadama.

Obavezuje se operater da ne ispušta neprečišćene otpadne vode ili zagađene atmosferske vode u podzemne ili površinske vode.

Pored obezbjeđivanja vode koja se koristi za sanitarne i tehnološke uslove, operater je u obavezi da obezbijedi vodu i za protivpožarnu sigurnost.

Operater je u obavezi da sveobjekte u sistemu odvođenja, sakupljanja i prečišćavanja otpadnih voda održava prema tehničkoj dokumentaciji.

3.3 Energija

Operater se obavezuje da, shodno svojim potrebama, racionalno i efikasno koristi električnu energiju i gorivo. Operater je dužan da predvidi mjere za smanjenje korišćenja energije u cilju usaglašavanja sa iskustvima zemalja zapadne Evrope.

4 Mjere zaštite vazduha

Operater je dužan da vrši sakupljanje i potpuno sagorijevanje biogasa, koje se vrši preko bio tornja za spaljivanje.

Što se tiče difuznih izvora zagađenja, operater je u obavezi da redovno vrši prekrivanje otpada granulatom u debljini od 16 do 32cm.

4.1 Proces rada i postojenje za tretman

Obavezuje se operater da prihvata otpad samo ako ispunjava kriterijume za prihvatanje otpada za deponiju na koju se odlaže neopasan otpad i prema proceduri propisanoj Zakonom o

AGENCIJA ZA ZAŠTITU PRIRODE I ŽIVOTNE SREDINE

IV Proleterske 19 • 81000 Podgorica • Crna Gora • Tel: +382 20 446 500

Fax: +382 20 618 250 • epamontenegro@gmail.com • www.epa.org.me

upravljanju otpadom i Pravilnikom o bližim karakteristikama lokacije, uslovima izgradnje, sanitarno-tehničkim uslovima, načinu rada i zatvaranja deponija.

Deponija posjeduje sistem za kaptaciju biogasa iz sanitarnih kada.

Sakupljanje i odvod gasa do mjesta sagorijevanja potpuno je kontrolisano bez mogućnosti ispuštanja metana u atmosferu.

4.2 Granične vrijednosti emisija:

Operater je dužan da rad postrojenjem uskladi sa vrijednostima navedenim u Uredbi o graničnim vrijednostima emisija zagađujućih materija u vazduhu iz stacionarnih izvora ("Službeni list Crne Gore, broj 10/2011" od 11.2.2011. god.) a da se učestalost mjerenja uskladi sa Prilogom 4 tačka 2. Emisija deponijskog gasa, Pravilnika o bližim karakteristikama lokacije, uslovima izgradnje, sanitarno-tehničkim uslovima, načinu rada i zatvaranja deponija.

4.3 Tačkasti izvori emisija

Tačkasti emiter je toranj za spaljivanje biogasa.

Tačkasti emitter su i biotrnovi. Zbog veće količine deponovanog otpada uzrokovano dovodeći otpad iz opštine Budva, Kotor i Tivat urađen je i izgrađen novi sistem aspiracije deponijskog gasa sa 72 bio trna.

4.4 Difuzni izvori emisija

Difuzne izvore emisija predstavlja otpad na sanitarnim kadama, građevinske mašine, kao i ostala transportna vozila.

Obavezuje se operater da radi spječavanja emisija, otpad u sanitarnim kadama redovno prekriva granulatom.

4.5 Mirisi

Operater se obavezuje da obezbijedi da se sve aktivnosti u postrojenju odvijaju na način da se neprijatni mirisi eliminišu ili svedu na najmanju moguću mjeru.

4.6 Koncentracija zagađujućih materija u vazduhu i uticaj na kvalitet vazduha (granične vrijednosti imisija)

Granične vrijednosti sadržaja zagađujućih materija u vazduhu koje je Operater dužan da prati u skladu sa Zakonom o zaštiti vazduha („Sl. list Crne Gore“, br. 25/10) propisane su Uredbom o

AGENCIJA ZA ZAŠTITU PRIRODE I ŽIVOTNE SREDINE

IV Proleterske 19 • 81000 Podgorica • Crna Gora • Tel: +382 20 446 500

Fax: +382 20 618 250 • epamontenegro@gmail.com • www.epa.org.me

utvrđivanju vrsta zagađujućih materija, graničnih vrijednosti i drugih standarda kvaliteta vazduha („Sl. list Crne Gore“, br. 25/12), i to:

- suspendovane čestice PM10
- suspendovane čestice PM2,5
- ugljen (II) oksid (CO)
- azot (II) oksid (NO),
- azot (IV) oksid (NO₂),
- azotni oksidi (NO_x)
- sumpor(IV)oksid (SO₂),
- Pb, As, Cd, Ni i BaP u PM10.

4.7. Kontrola i mjerenje (monitoring) koje vrši operater sa:

- specificiranom metodologijom;

Operater je dužan da vrši monitoring emisija zagađujućih materija u otpadnom gasu koji nastaje kao proizvod spaljivanja deponijskog gasa u skladu sa Uredbom o graničnim vrijednostima emisija zagađujućih materija u vazduh iz stacionarnih izvora („Sl. list Crne Gore“, br. 10/2011) i Pravilnikom o emisiji zagađujućih materija u vazduh ("Službeni list RCG", br. 25/2001).

Takođe, operater je dužan da obezbijedi monitoring sadržaja zagađujućih materija u vazduh u skladu sa Zakonom o zaštiti vazduha („Sl. list Crne Gore“, br. 25/2010), Uredbom o utvrđivanju vrsta zagađujućih materija, graničnih vrijednosti i drugih standarda kvaliteta vazduha, („Sl. list Crne Gore“, 25/2012) i Pravilnikom o načinu i uslovima praćenja kvaliteta vazduha, („Sl. list Crne Gore“, br. 21/2011).

- definisanom učestalošću mjerenja;

Mjerenje emisija iz otpadnog gasa vrši se shodno Uredbi o graničnim vrijednostima emisija zagađujućih materija u vazduh iz stacioniranih izvora („Sl. list CG“, br. 10/11).

- definisanim pravilima za tumačenje rezultata mjerenja;

U skladu sa propisima navedenim u ovoj tački.

- utvrđenom obavezom dostavljanja podataka nadležnom organu;

Rezultate mjerenja dostaviti Agenciji za zaštitu prirode i životne sredine u godišnjem izvještaju o radu operatera.

4.8. Izvještavanje (način, učestalost i obim podataka)

AGENCIJA ZA ZAŠTITU PRIRODE I ŽIVOTNE SREDINE

IV Proleterske 19 • 81000 Podgorica • Crna Gora • Tel: +382 20 446 500

Fax: +382 20 618 250 • epamontenegro@gmail.com • www.epa.org.me

Obavezuje se Operater da Agenciji za zaštitu prirode i životne sredine i lokalnoj samoupravi dostavlja izvještaj o monitoringu zagađujućih materija koje se emituju u vazduh do 15.04. tekuće godine za prethodnu godinu.

Ukoliko dođe do prekoračenja graničnih vrijednosti emisija ili udesa (nekontrolisanog ispuštanja zagađujućih materija u vazduh), operater je dužan da odmah o tome obavijesti Agenciju i lokalnu samoupravu, kao i da dostavi rezultate mjerenja.

5. Mjere zaštite vode-otpadne vode:

Obavezuje se operater da proces rada kao i sistem za prečišćavanje otpadnih voda uskladi sa najbolje dostupnim tehnikama za tretman otpadnih voda iz industrijskog sektora.

Operater je u obavezi da aktivnosti obavlja u skladu sa idejnim rješenjem navednim u priloženom dokumentu Studija izvodljivosti i izbor najbolje tehnologije za prečišćavanje procjednih voda sa idejnim rješenjem izabrane tehnologije.

5.1. Proces rada i postrojenja za tretman otpadnih voda

Na deponiji se vrši mehaničko, aerobno prečišćavanje koje se odvija u sistemu od dva retenzijska bazena – lagune.

Za prikupljanje procjednih voda u tijelu deponije koriste su drenažne cijevi, da bi se zatim sakupljena procjedna voda odvodila u šahte.

Sakupljena atmosferska voda u neaktiviranim segmentima tijela deponije prepumpava se u obodni kanal mobilnim motornima pumpama.

U objektu pumpne stanice je smješten i klipni kompresor preko koga se manuelno po potrebi vrši uduvavanje.

Prečišćena otpadna voda se sistemom pumpi vraća nazad na deponiju za orošavanje otpada.

5.2. Granične vrijednosti emisija

Nije predviđeno ispuštanje otpadnih voda u recipijent (rijeka, more, kanalizacioni sistem ili sl) tako da nije potrebna dozvola za ispuštanje otpadnih voda u prirodni recipijent ili javnu kanalizaciju.

U slučaju da do toga dođe, moraju se poštovati granične vrijednosti emisija zagađujućih materija u recipijent koje su propisane Pravilnikom o kvalitetu i sanitarno-tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda u recipijent i javnu kanalizaciju, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda, minimalnom broju ispitivanja i sadržaju izvještaja o utvrđenom kvalitetu otpadnih voda („Sl. list Crne Gore“, br. 45/08, 09/10, 26/12 i 52/12, 59/13) i Zakonom o vodama („Sl. list Crne Gore“, br. 27/07, 73/10, 32/11 i 47/11).

AGENCIJA ZA ZAŠTITU PRIRODE I ŽIVOTNE SREDINE

IV Proleterske 19 • 81000 Podgorica • Crna Gora • Tel: +382 20 446 500

Fax: +382 20 618 250 • epamontenegro@gmail.com • www.epa.org.me

Redni broj	Parametar	Jedinica mjere	Maksimalno dopuštena koncentracija (MDK)
1	pH		6,5-8,5
2	Temperatura	°C	30
3	Δt , ne više od	°C	2
4	Boja	mg/l Pt skale	5
5	Miris		bez
6	Taložive materije	ml/lh	0,5
7	Ukupne suspendovane materije	mg/l	35
8	BPK ₅	mgO ₂ /l	25
9	HPK	mgO ₂ /l	125
10	Ukupni organski ugljenik (TOC)	mgC/l	15
11	Aluminijum	mg/l	3,0
12	Arsen	mg/l	0,1
13	Bakar	mg/l	0,5
14	Barijum	mg/l	3,0
15	Bor	mg/l	2,0
16	Cink	mg/l	1,0
17	Kobalt	mg/l	1,0
18	Kalaj	mg/l	0,75
19	Kadmijum	mg/l	0,01
20	Živa	mg/l	0,005
21	Ukupni hrom	mg/l	1,25
22	Hrom 6+	mg/l	0,1
23	Mangan	mg/l	2,5
24	Nikal	mg/l	1,25
25	Olovo	mg/l	0,5
26	Selen	mg/l	0,03
27	Srebro	mg/l	0,15
28	Gvožđe	mg/l	2,0
29	Vanadijum	mg/l	0,05
30	Ukupni fenoli	mg/l	0,1
31	Fluoridi	mg/l	2,0
32	Sulfiti	mg/l	2,0
33	Sulfidi	mg/l	0,25
34	Sulfati	mg/l	20
35	Aktivni hlor	mg/l	0,05
36	Mineralna ulja	mg/l	2,0
37	Ukupna ulja i masnoće	mg/l	10
38	Aldehidi	mg/l	1,0
39	Alkoholi	mg/l	1,0
40	Ukupni aromatični ugljovodonici	mg/l	0,05
41	Ukupni nitrirani ugljovodonici	mg/l	0,025
42	Ukupni halogeni ugljovodonici	mg/l	0,25
43	Ukupni organofosfatni pesticidi	mg/l	0,025
44	Ukupni organohlorni pesticidi	mg/l	0,025

AGENCIJA ZA ZAŠTITU PRIRODE I ŽIVOTNE SREDINE

IV Proleterske 19 • 81000 Podgorica • Crna Gora • Tel: +382 20 446 500

Fax: +382 20 618 250 • epamontenegro@gmail.com • www.epa.org.me

45	Ukupne površinski aktivne supstance	mg/l	4,0
46	Ukupni deterdženti	mg/l	0,5
47	Radioaktivnost	Bq/l	0,5

5.3. Koncentracije štetnih i opasnih materija u vodama

Na deponiji se vrši recirkulacija ocjednih voda. Mjerenja i analize operater je naveo u prilogu VII.

Vodna tijela koja primaju ispuštene otpadne vode su:

Ne vrši se ispuštanje otpadnih voda u prirodni recipijent.

5.4. Kontrola i mjerenje (monitoring) koje vrši operater sa:

- o specificiranom metodologijom;

Monitoring se sprovodi u skladu sa članovima 29 i 30 Pravilnika o bližim karakteristikama lokacije, uslovima izgradnje, sanitarno-tehničkim uslovima, načinu rada i zatvaranja deponija. Pored toga koristi se i Pravilnik o kvalitetu i sanitarno-tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda u recipijent i javnu kanalizaciju, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda, minimalnom broju ispitivanja i sadržaju izvještavanja o utvrđenom kvalitetu otpadnih voda ("Sl. list Crne Gore", br. 45/08, 09/10 26/12, 52/12, 59/13), zatim Pravilnik o načinu i uslovima mjerenja i količini otpadnih voda koje se ispuštaju u prijemnik, („Sl.list Crne Gore“ 24/10), kao i Uredba o klasifikaciji i kategorizaciji površinskih i podzemnih voda („Službeni list Crne Gore”, br. 2/07).

Što se tiče postrojenja za tretman ocjednih voda, operater je u obavezi da vrši kontrolu i monitoring prema parametrima i dinamici definisanim u tabeli ispod:

Parametar	Dinamika mjerenja	Mjesto uzorkovanja
Ph, Temperatura, Δt, Boja, Miris, Taloživematerije, Ukupne suspendovane materije, BPK5, HPK, Ukupni organski ugljenik (TOC), Aluminijum, Arsen, Bakar, Barijum, Bor, Cink, Kobalt, Kalaj, Kadmijum, Živa, Ukupni hrom, Hrom 6+, Mangan, Nikal, Olovo, Selen, Srebro, Gvožđe, Vanadijum,	1. nedjeljno na svim ispuštima otpadnih voda; Nakon realizacije projekta otpadnih voda, dio parametara mjeriće se kontinualno, a dio povremeno, što će biti naknadno definisano (za diskusiju) Načelno, 1x mjesečno	Na ispuštima otpadnih voda

AGENCIJA ZA ZAŠTITU PRIRODE I ŽIVOTNE SREDINE

IV Proleterske 19 • 81000 Podgorica • Crna Gora • Tel: +382 20 446 500

Fax: +382 20 618 250 • epamontenegro@gmail.com • www.epa.org.me

Ukupni fenoli, Fluoridi, Sulfiti , Sulfidi, Sulfati, Aktivni hlor, Mineralna ulja, Ukupna ulja i masnoće, Aldehidi, Alkoholi, Ukupni aromatični ugljovodonici, Ukupni nitrirani ugljovodonici, Ukupni halogeni ugljovodonici, Ukupni organofosfatni pesticidi, Ukupni organohlorni pesticidi		
---	--	--

Učestalost ispitivanja kvaliteta otpadnih voda zavisi od mjesta ispuštanja otpadnih voda i koeficijenta razrjeđenja R, odnosno ukupne količine otpadnih voda (čl 25 Pravilnika o ispuštanju otpadnih voda u recipijent).

- definisanom učestalošću mjerenja;
Shodno navedenim podzakonskim aktima.
- definisanim pravilima za tumačenje rezultata mjerenja;
U skladu sa propisima navedenim u ovoj tački.
- utvrđenom obavezom dostavljanja podataka nadležnom organu;
Rezultate mjerenja Operater je obavezi da dostavi Agenciji za zaštitu prirode i životne sredine i lokalnoj samoupravi.

5.5. Izvještavanje (način, učestalost i obim podataka)

Operater se obavezuje da obavjesti nadležne organe o bilo kakvim negativnim uticajima po životnu sredinu, kao i da odmah obavijesti nadležne organe ukoliko dođe do nekontrolisanog ispuštanja zagađujućih materija u vodu kao i da sprovodi odluke nadležnih organa o vremenu i prirodi korektivnih mjera koje treba da se preduzmu.

Pored navedenog, Operater je u obavezi da sačini godišnji izvještaj o radu i isti dostavi Agenciji za zaštitu životne sredine najkasnije do 15. Aprila tekuće godine za prethodnu godinu.

6. Zaštita zemljišta i podzemnih voda od zagađivanja

Obavezuje se operater da upravlja procesom rada na način koji će omogućiti da se spriječi svako zagađivanje zemljišta i podzemnih voda na predmetnoj lokaciji.

Tijelo deponije mora biti izolovano i održavano na način da ne može doći do prodiranja otpadnih voda i deponijskog gasa u zemljište i podzemne vode i njihovog nekontrolisanog napuštanja lokacije.

AGENCIJA ZA ZAŠTITU PRIRODE I ŽIVOTNE SREDINE

IV Proleterske 19 • 81000 Podgorica • Crna Gora • Tel: +382 20 446 500

Fax: +382 20 618 250 • epamontenegro@gmail.com • www.epa.org.me

Operater je u obavezi da vrši redovne fizičko-hemijske analize zemljišta preko akreditovanih institucija u skladu sa Pravilnikom o dozvoljenim količinama opasnih i štetnih materija u zemljištu i metodama za njegovo ispitivanje („Sl.I. RCG“, 18/97).

Zabranjena je upotreba zemljišta na predmetnoj lokaciji za komercijalnu ili poljoprivrednu djelatnost.

Operater je u obavezi da vrši redovne fizičko-hemijske analize podzemnih voda preko akreditovanih institucija, u skladu sa Pravilnikom o bližim karakteristikama lokacije, uslovima izgradnje, sanitarno-tehničkim uslovima, načinu rada i zatvaranja deponije („Sl. list CG“, 31/13, 25/16).

Operater je dužan da Agenciju za zaštitu prirode i životne sredine izvještava o monitoringu zagađujućih materija koji se emituju u zemljište i podzemne vode do 15. aprila tekuće godine za prethodnu godinu.

7. Upravljanje otpadom

Operater je obavezan da upravlja otpadom shodno Zakonu o upravljanju otpadom i svim podzakonskim aktima iz ove oblasti.

Obavezuje se Operater da u toku obavljanja svoje redovne aktivnosti upravlja otpadom i postrojenjem na način koji je opisan u Planu upravljanja otpadom.

Klasifikacija otpada vrši se na osnovu Pravilnika o klasifikaciji otpada i katalogu otpada ("Službeni list Crne Gore", br. 059/13, 83/16).

7.1. Proizvodnja otpada

Obavezuje se operater da u toku redovnog rada postrojenja upravlja otpadom na način da se obezbijedi smanjenje proizvodnje otpada, posebno opasnog otpada, i ukoliko je moguće obezbijedi ponovnu upotrebu, odnosno, iskorišćenje nastalog otpada.

U toku rada deponije stvaraju se i male količine opasnog otpada (motorna ulja i rashladne tečnosti), i za to je Operater u obavezi da isti i isporuči firmi koja je upisan u registar sakupljača otpada i posjeduje dozvolu za preradu i/ili zbrinjavanje opasnog otpada.

7.2. Sakupljanje i odvoženje otpada

Otpad se sakuplja i prevozi vozilima koja su u vlasništvu jedinica lokalne samouprave, odnosno komunalnih preduzeća koja se bave sakupljanjem i transportom otpada.

AGENCIJA ZA ZAŠTITU PRIRODE I ŽIVOTNE SREDINE

IV Proleterske 19 • 81000 Podgorica • Crna Gora • Tel: +382 20 446 500

Fax: +382 20 618 250 • epamontenegro@gmail.com • www.epa.org.me

Obavezuje se Operater da razvrstava otpad prema porijeklu, kategoriji i karakteru na mjestu nastajanja otpada i predviđenom načinu postupanja sa istim.

7.3. Privremeno skladištenje otpada

Otpad se može privremeno skladištiti u pokrivenom prostoru zgrade ili na otvorenom prostoru sa čvrstom podlogom i sa riješenim ispuštom otpadnih voda.

Sa nepokrivenih površina privremenog skladišta otpadne atmosfere vode prikupljaju se i ispuštaju u javnu kanalizaciju ili recipijent u skladu sa zakonom.

Privremeno skladište radi sprječavanja pristupa neovlašćenim licima treba da bude ograđeno.

Privremena skladišta moraju biti tehnički opremljena za privremeno čuvanje otpada, na način da ne utiče negativno na zdravlje ljudi i životnu sredinu. Otpad se ne može skladištiti na mjestima koja nisu namenjena za skladištenje.

Otpad se skladišti u rezervoarima, kontejnerima i drugim posudama u okviru skladišta.

Posuda za skladištenje otpada treba da bude zatvorena i izrađena od materijala koji obezbjeđuje nepropustljivost sa odgovarajućom zaštitom od atmosferskih uticaja i da bude otporna na otpad koji se nalazi u posudi.

Posude u kojima je uskladišten otpad, a u čijoj blizini se nalaze posude za skladištenje otpada čiji je sadržaj nekompatibilan, moraju biti zaštićene međusobno i odvojene pregradom, bankinom, nasipom ili zidom.

Skladištenje otpada u tečnom stanju vrši se u posudi za skladištenje koja je obezbijeđena nepropusnom posudom koja može da primi cjelokupnu količinu otpada u slučaju udesa (curenja).

Skladištenje otpada u praškastom stanju vrši se na način kojim se obezbjeđuje zaštita od zaprašivanja okolnog prostora.

Posude za skladištenje otpada moraju se redovno održavati i čistiti i ne mogu se koristiti nakon isteka roka upotrebe.

Otpad se skladišti u skladu sa članom 77 Zakona o upravljanju otpadom i Uredbom o načinu i uslovima skladištenja otpada ("Službeni list Crne Gore", broj 33/13, 65/15)

Opasan otpad koji se skladišti u kontejnerima, i drugima posudama treba da bude označen etiketom sadržaja. Privremeno skladište mora biti ograđeno, zaključano i pod stalnim nadzorom, kako bi se onemogućio pristup neovlašćenim licima.

AGENCIJA ZA ZAŠTITU PRIRODE I ŽIVOTNE SREDINE

IV Proleterske 19 • 81000 Podgorica • Crna Gora • Tel: +382 20 446 500

Fax: +382 20 618 250 • epamontenegro@gmail.com • www.epa.org.me

Zabranjeno je miješanje različitih kategorija opasnih otpada ili miješanje opasnog otpada sa neopasnim otpadom.

Operater će upravljanje posebnim tokovima otpada u potpunosti uskladiti sa propisanim zakonskim i podzakonskim aktima u oblasti upravljanja otpadom.

7.4. Prevoz otpada

Obavezuje se Operater da za prevoz otpada van lokacije postrojenja angažuje isključivo ovlašćene firme, koje ispunjavaju sve zahtjeve, koji su regulisani posebnim propisima o transportu i koji ima odgovarajuću dozvolu nadležnog organa za transport otpada.

Obavezuje se Operater da interni prevoz, utovar i istovar otpada u okviru lokacije obavlja na način koji će onemogućiti rasipanje otpada, raspršivanja i druge negativne uticaje na životnu sredinu.

7.5. Prerada otpada, tretman i reciklaža

Prostor za reciklažni centar je definisan planskim dokumentom za ovo područje i na samoj lokaciji je oprijedijeljen prostor za ovu namjenu. Za sada je urađen Idejni projekat centra za selekciju otpada kao i centra za kompostiranje.

7.6. Odlaganje otpada

Na sanitarnoj deponiji dozvoljeno je isključivo odlaganje samo onih vrsta otpada koji spadaju u grupu neopasnih otpada i to:

- komunalni otpad,
- otpad sa javnih površina,
- otpad iz preduzeća neindustrijskog karaktera,
- otpad iz trgovina, administrativnih objekata i sl.,
- pepeo od loženja u individualnim domaćinstvima.

U skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom, Direktivom EU 99/31/EC na deponiji komunalnog otpada zabranjeno je deponovati sljedeće:

- otpad u tečnom stanju,
- zapaljiv i eksplozivan otpad (kante i posude od boja i rastvarača, barut, municiju i druge tipove vojnog otpada),
- radioaktivni otpad,
- medicinski otpad (špicevi i igle, zavoji i gaze, injekcije, flaše od infuzije i drugi otpad iz bolnica i veterinarskih ustanova),

AGENCIJA ZA ZAŠTITU PRIRODE I ŽIVOTNE SREDINE

IV Proleterske 19 • 81000 Podgorica • Crna Gora • Tel: +382 20 446 500

Fax: +382 20 618 250 • epamontenegro@gmail.com • www.epa.org.me

- životinjski otpad (iznutrice, kože i drugi djelovi životinja),
- industrijski otpad,
- krupne predmete (krupni komadi metala, školjke automobila),
- električne i elektronski uređaji (računari, bijela tehnika – šporeti, frižideri, zamrzivači veš mašine i slično),
- otpadne automobilske i kamionske gume,
- otpadna ulja iz svih vrsta vozila,
- baterije i akumulatore svih vrsta.

7.7. Kontrola otpada i mjere

Operater je dužan da vodi evidenciju o količinama i vrstama otpada u formi djelovodnika koji sadrži podatke za svaku vrstu otpada odvojeno i u formi zbirke formulara.

Evidencije o količini i vrstama otpada čuvaju se najmanje tri godine i godišnji Izvještaj se dostavlja Agenciji za zaštitu prirode i životne sredine i organu lokalne uprave u pisanoj i elektronskoj formi.

7.8. Uzorkovanje otpada

Operater je u obavezi da uzorkovanje i ispitivanje otpada vrši kod eksterne ovlašćene stručne organizacije za uzorkovanje i ispitivanje otpada u skladu sa zakonom.

Uzorkovanje i ispitivanje otpada se vrši standarnim metodama.

Za mjerenje parametara zagađenosti otpada i parametara izlučivanja u okviru hemijske analize koriste se postupci i metode iz Priloga 3 Pravilnika o bližim karakteristikama lokacije, uslovima izgradnje, sanitarno-tehničkim uslovima, načinu rada i zatvaranja deponija.

7.9. Dokumentovanje i izvještavanje

Evidenciju o odloženom otpadu na deponiji vodi rukovodilac deponije u skladu sa članom 37 Pravilnika o bližim karakteristikama lokacije, uslovima izgradnje, sanitarno-tehničkim uslovima, načinu rada i zatvaranja deponija.

Operater je u obavezi da vodi evidenciju o količinama i vrstama otpada odvojeno po mjestu nastanka otpada. Evidencija se vodi za svaku vrstu otpada odvojeno i u formi zbirke formulara.

Operater je u obavezi da prijem preuzetog otpada potvrdi na formularu za transport otpada propisanim Pravilnikom o načinu vođenja evidencije otpada i sadržaju formulara o transportu otpada („Sl. list” CG, br. 50/12) koji se predaje licu koje je izvršilo predaju otpada na deponiju.

Na osnovu podataka iz evidencije rukovodilac deponije sačinjava godišnji izveštaj o radu deponije i dostavlja ga Agenciji za zaštitu prirode i životne sredine do 31. marta tekuće za

AGENCIJA ZA ZAŠTITU PRIRODE I ŽIVOTNE SREDINE

IV Proleterske 19 • 81000 Podgorica • Crna Gora • Tel: +382 20 446 500

Fax: +382 20 618 250 • epamontenegro@gmail.com • www.epa.org.me

prethodnu godinu, u skladu sa članom 38 Pravilnika o bližim karakteristikama lokacije, uslovima izgradnje, sanitarno-tehničkim uslovima, načinu rada i zatvaranja deponija.

Podatke o komunalnom otpadu operater dostavlja i organu lokalne uprave.

8. Mjere za smanjenje buke i vibracije:

Operater je dužan da u cilju smanjenja nivoa buke postiže pravilnim izborom i redovnim održavanjem opreme kao i postavljanjem zaštitnog sloja zelenila po obodu kompleksa deponije.

Obavezuje se operater da obezbijedi da nivo buke ne smije prelaziti vrijednosti propisane za akustičnu zonu sa kojom se graniči postrojenje, u skladu sa Zakonom o zaštiti od buke u životnoj sredini ("Sl. list Crne Gore", br. 28/11, 28/12 i 1/14), Pravilnikom o graničnim vrijednostima buke u životnoj sredini, načinu utvrđivanja indikatora buke i akustičnih zona i metodama ocijenjivanja štetnih efekata buke (Sl. list Crne Gore", br. 60/11).

Pored toga Operater je dužan da ispitivanje vibracija u radnoj sredini vrši prema Pravilniku o postupku i rokovima za vršenje periodičnih pregleda i ispitivanja sredstava za rad, sredstava i opreme lične zaštite na radu i uslova radne sredine ("Sl list Crne Gore", broj 71/05 od 28.11.2005. god.).

8.1. Proces rada i pomoćna oprema

Operater je u obavezi da se pridržava proces rada deponije kao što je i opisano u zahtjevu za produženje važenja integrisane dozvole, na str. 61-64. U slučaju promjena u radu i funkcionisanju postrojenja, neophodno je pisanim putem obavijestiti Agenciju sa obrazloženim razlozima o promjeni i, ukoliko je primjenjivo, opisom nove tehnologije ili procesa.

Od pomoćnog materijala potrebne su HDPE cijevi za otplinjavanje deponijskog gasa iz kada, agregat granulacije 16-32 mm, kao i ostala sitna oprema i alati potrebni za normalno održavanje i funkcionisanje postrojenja. Kompletnu opremu operater je dužan da redovno kontroliše i održava na tehnički ispravan način.

8.2. Vrste emisija

Buka manjeg intenziteta može nastati samo u toku rada opreme za razastiranje i kompaktiranje otpada (građevinskih mašina) i transportnih vozila za otpad.

Analizom lokacije i dobijenih rezultata konstatovano je da ne postoje kritični uslovi izloženosti ljudi akustičnom zagađenju i vibracijama, uzimajući u obzir položaj deponije, kao i to da u okolini ove zone nema bolnica, škola ili drugih socijalnih ustanova.

AGENCIJA ZA ZAŠTITU PRIRODE I ŽIVOTNE SREDINE

IV Proleterske 19 • 81000 Podgorica • Crna Gora • Tel: +382 20 446 500

Fax: +382 20 618 250 • epamontenegro@gmail.com • www.epa.org.me

Dozvoljeni nivo buke - dan i veče u dB(A)	Dozvoljeni nivo buke – noć u dB(A)
Na granici ove zone buka ne smije prelaziti granične vrijednosti nivoa buke u zoni sa kojom se graniči	Na granici ove zone buka ne smije prelaziti granične vrijednosti nivoa buke u zoni sa kojom se graniči

8.3. Kontrola i mjerenje (mjesta, učestalost, metode)

Obavezuje se Operater da izvrši kontrolu i monitoring nivoa buke, nakon dobijanja ove dozvole, na lokacijama osjetljivim na nivo buke, i da izvještaj dostavi Agenciji i lokalnoj samoupravi.

Operater je dužan da vrši povremeno snimanje buke i procjene zvučnog uticaja u skladu sa važećim propisima EU i postojećih zakona i propisa Crne Gore, kao i da vibracije u radnoj sredini mjeri u sklopu mjerenja uslova radne sredine i shodno rezultatima planira preventivne mjere zaštite.

Mjerenje buke u životnoj sredini može da vrši samo ovlašćena pravna lica koja ispunjavaju propisane uslove za mjerenje buke, shodno članu 10 Zakona o zaštiti od buke u životnoj sredini ("Sl. list Crne Gore", br. 28/11, 28/12 i 1/14), i prema standardima definisanim Pravilnikom o metodama izračunavanja i mjerenja nivoa buke u životnoj sredini ("Sl. list CG", br.27/14, 17/17), propisane su metode mjerenja buke, instrumenti kojima se mjeri buka, sadržaj izvještaja o rezultatima mjerenja i uslovi koje moraju da ispunjavaju organizacije koje vrše mjerenje buke.

Pravilnikom o graničnim vrijednostima buke u životnoj sredini, načinu utvrđivanja indikatora buke i akustičnih zona i metodama ocijenjivanja štetnih efekata buke (Sl. list Crne Gore", br. 60/11), utvrđuju se granične vrijednosti nivoa buke u životnoj sredini izražene u decibelima dB(A).

8.4. Izvještavanje (način, učestalost i obim podataka)

Sadržina i obim izvještaja o mjerenju buke u životnoj sredini definisana je Pravilnikom o metodama izračunavanja i mjerenja nivoa buke u životnoj sredini ("Sl. list CG", br.27/14, 17/17).

9. **Mjere za sprječavanje udesa i otklanjanje njihovih posljedica:**

Operater se obavezuje da se pridržava mjera za sprječavanje udesa i otklanjanja njihovih posljedica, shodno Planu mjera za sprječavanje udesa i ograničavanje njihovih posljedica, PRILOG I- Prilog 6, koji je operater dostavio uz Zahtjev za izdavanje produženja važenja Integrisane dozvole.

Operater je dužan da saglasnost na Plan mjera za sprječavanje udesa i ograničavanje njihovih posljedica, odnosno saglasnost na procjenu opasnosti od udesa, dostavi Agenciji za zaštitu

AGENCIJA ZA ZAŠTITU PRIRODE I ŽIVOTNE SREDINE

IV Proleterske 19 • 81000 Podgorica • Crna Gora • Tel: +382 20 446 500

Fax: +382 20 618 250 • epamontenegro@gmail.com • www.epa.org.me

prirode i životne sredine- Sektoru za izdavanje dozvola, po dobijanju od strane nadležnog organa za izdavanje ove saglasnosti.

Pored navedenog, Operater je u obavezi da se osigura od odgovornosti za moguću štetu nanесenu životnoj sredini, odnosno od neposredne opasnosti od štete u skladu sa Zakonom o životnoj sredini ("Sl. list Crne Gore", br. 52/16).

9.1. Sprječavanje udesa i odgovor na udes

Obavezuje se operater da sprovodi mjere kontrole tehnološkog procesa, bilo da je postrojenje u radu ili remontu, kao i opreme i objekata, kako bi se obezbijedilo da do udesa ne dođe.

U slučaju udesa, Operater je u obavezi da istog momenta sprovede neophodne mjere kao odgovor na udes, i da obavijesti Agenciju i Ekološku inspekciju kao nadležne institucije.

Takođe, u slučaju udesa Operater je u obavezi da se pridržava procedure koja je opisana u dokumentu Planu mjera za sprječavanje udesa i ograničavanje njihovih posljedica.

9.2. Izvještavanja u slučaju udesa

Operater se obavezuje da nadležnim institucijama dostavi pisani Izvještaj o datom udesu, razlozima pojave, kao i mjerama koje su sprovedene u cilju otklanjanja udesa.

10. Mjere predviđene za početak rada, za trenutno zaustavljanje u slučaju poremećaja u funkcionisanju postrojenja, kao i za prestanak rada postrojenja (Nestabilni /prelazni načini rada)

Puštanje u rad postrojenja i podešavanje radnih parametara vršiti po utvrđenom redosledu postupaka kojima će se osigurati sigurnost procesa i pojavu akcidentnih situacija svesti na minimum.

Redovno održavati, pregledati i testirati opremu prema standardnim procedurama.

Trenutno zaustavljanje rada postrojenja operater predviđa jedino u slučaju akcidentne situacije.

O bilo kakvim promjenama u radu postrojenja operater je dužan da, u periodu ne dužem od 48h, obavijesti pisanim putem Agenciju za zaštitu prirode i životne sredine i javnost putem medija.

11. Preduzimanje mjera zaštite životne sredine poslije prestanka aktivnosti u cilju izbjegavanja rizika od zagađenja i vraćanja lokacije u zadovoljavajuće stanje:

AGENCIJA ZA ZAŠTITU PRIRODE I ŽIVOTNE SREDINE

IV Proleterske 19 • 81000 Podgorica • Crna Gora • Tel: +382 20 446 500

Fax: +382 20 618 250 • epamontenegro@gmail.com • www.epa.org.me

Nakon zatvaranja deponije, operater, „Možura“ d.o.o je u obavezi da pristupi izolaciji naslaga čvrstog komunalnog otpada prekrivajući ih slojem gline, zemlje ili specijalnim geosintetskim materijalima sa izvodima za prihvat biogasa iz sanitarne kade.

Pored toga, na sloj zemlje potrebno je postaviti zasade drveća u skladu sa projektom hortikulture. Revitalizacija i rekultivacija zemljišta ima za cilj da se dobije odgovarajuća plodna obloga za razvoj zasađenih biljaka i da olakša rast prirodne vegetacije koja uspijeva u svim zonama deponije.

Operater je takođe dužan da se pridržava odredbi člana 12 Plavilnika o bližim karakteristikama lokacije, uslovima izgradnje, sanitarno-tehničkim uslovima, načinu rada i zatvaranja deponija.

11.1. Definitivni prestanak rada postrojenja ili njegovih djelova

Definitivni prestanak rada postrojenja operater je opisao u zahtjevu u poglavlju 6.III.12.

Neiskorišćene sirovine, hemikalije i materijale (ukoliko postoje) neophodno je vratiti dobavljačima ili predati drugom operateru na korišćenje.

Otpad nastao od procesnih aktivnosti, kao i otpad nastao nakon prestanka rada postrojenja usled demontaže i raščišćavanja lokacije, ukloniti na zakonski propisan način u skladu sa vrstom i karakterom otpada.

U zemljištu koje će se odlagati i koristiti za sađenje biljaka na vrhu kape sanitarne kade ne smije sadržati toksične materije. Trava koja će se zasaditi na ostalim djelovima deponije treba da bude identična po čitavoj površini, a drveće na sanitarnoj kadi treba da bude nisko.

Svoju odluku o definitivnom prestanku rada postrojenja operater je u obavezi da dostavi nadležnim institucijama i to: Agenciji, Ekološkoj inspekciji i lokalnoj samoupravi. Pored toga, potrebno je obavijestiti javnost putem dnevne štampe. Rok za dostavljanje odluke o prestanku rada je 3 mjeseca prije datuma određenog za zatvaranje postrojenja..

12. *Izvještavanje*

Shodno članu 65 Zakona o životnoj sredini ("Službeni list Crne Gore", br. 52/16), katastar zagađivača životne sredine sadrži podatke o: izvorima, vrsti, količini, načinu i mjestu ispuštanja, prenosa i odlaganja zagađujućih materija i otpada u životnu sredinu.

Podatke o ispuštanju zagađujućih materija operater je dužan da dostavlja na obrascu koji je propisan Pravilnikom o bližem sadržaju i načinu vođenja katastra zagađivača životne sredine ("Službeni list Crne Gore", br. 045/17).

AGENCIJA ZA ZAŠTITU PRIRODE I ŽIVOTNE SREDINE

IV Proleterske 19 • 81000 Podgorica • Crna Gora • Tel: +382 20 446 500

Fax: +382 20 618 250 • epamontenegro@gmail.com • www.epa.org.me

Shodno članu 44 Zakona o upravljanju otpadom ("Sl. list Crne Gore", br. 64/11, 39/16), Operater je dužan da vodi evidencije o količinama i vrstama otpada, kao i načinu upravljanja otpadom.

Podatke iz pomenutih evidencija, Operater je dužan da dostavlja na obrascima propisanim Pravilnikom o načinu vođenja evidencije otpada i sadržaju formulara o transportu otpada ("Sl. list Crne Gore", br. 50/12).

12.1. Učestalost izvještavanja

Osim u slučaju akcidentnih i nepredviđenih situacija koje bi nepredviđenom dinamikom mogle ugroziti stanje segmenata životne sredine na predmetnoj lokaciji, Operater je dužan da sve zakonom propisane izvještaje dostavlja jednom godišnje.

12.2. Institucije kojima se dostavljaju izvještaji

Shodno članu 59 Zakona o životnoj sredini („Sl. list Crne Gore“, br. 48/08, 40/10, 40/11, 52/16) operater je u obavezi da dostavlja sve izvještaje o praćenju uticaja rada deponije na segmente životne sredine Agenciji za zaštitu prirode i životne sredine i nadležnom organu jedinice lokalne samouprave.

Operater je dužan da Izvještaje o monitoringu dostavlja i Ekološkoj inspekciji na njihov zahtjev.

13. Rezultati revizije uslova i obaveza utvrđenih dozvolom:

Revizija dozvole po službenoj dužnosti ili na zahtjev operatera radi se shodno odredbama članova 17, 18 i 19 Zakona o integrisanom sprječavanju i kontroli životne sredine. Aktivnosti koje su sprovedene u predmetnom postrojenju nijesu prepoznate među navedenim razlozima za pokretanje revizije, pa s tim u vezi, revizija dozvole i obaveza utvrđenih dozvolom u ovom slučaju nijesu primjenjivi.

PRILOZI:

1) Lista dokumenata;

- Lista obuhvata kompletnu dokumentaciju koju je podnio operater. Dokumentacija sa liste nalazi se u elektronskoj formi i čini sastavni dio ove dozvole.

2) Netehnički prikaz podataka na kojima se zahtjev zasniva;

3) Lista pravnih propisa;

4) Izjava o tačnosti podataka.

Troškove postupka izdavanja integrisane dozvole u iznosu od _____ snosi Operater.

AGENCIJA ZA ZAŠTITU PRIRODE I ŽIVOTNE SREDINE

IV Proleterske 19 • 81000 Podgorica • Crna Gora • Tel: +382 20 446 500

Fax: +382 20 618 250 • epamontenegro@gmail.com • www.epa.org.me

O b r a z l o ž e n j e

Operater „Možura“ d.o.o. iz Bara, podnio je Agenciji za zaštitu prirode i životne sredine zahtjev za produženje važenja Integrisane dozvole za rad postrojenja postrojenja regionalne deponije za komunalni otpad i obavljanje aktivnosti odlaganja neopasnog otpada u tijelo deponije „Možura“ u Baru, broj 827/17 od dana 22.12.2017. god., na osnovu odredbi člana 20 Zakona o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 080/05 od 28.12.2005, Službeni list Crne Gore", br. 054/09 od 10.08.2009, 040/11 od 08.08.2011, 042/15 od 29.07.2015, 054/16 od 15.08.2016) i Pravilnika o sadržini, obliku i načinu popunjavanja zahtjeva za izdavanje integrisane dozvole ("Sl. list Crne Gore", br. 03/08).

Nakon pregleda dostavljene dokumentacije Agencija je utvrdila da operater nije dostavio dokumentaciju propisanu članovima 7 i 8 Zakona kao i da je potrebno upodobiti formu zahtjeva u skladu sa Pravilnikom o sadržini, obliku i načinu popunjavanja zahtjeva za izdavanje Integrisane dozvole. O navedenim nedostacima Agencija je obavijestila operatera dopisom broj UPI-101/2-02-1153/2 od dana 10.01.2018. god., i istim naložila da se zahtjev upotpuni u roku od 20 dana od dana prijema podneska.

Operater je, dana 06.02.2018. god. predao dopunjenu dokumentaciju koja je zavedena u Agenciji pod brojem UPI-101/2-02-1153/3.

Nakon pregleda dopunjenog zahtjeva, održanog sastanka i konsultacija sa operaterom Agencija je utvrdila da je dokumentacija kompletna.

Zatim, na osnovu člana 10 stav 1 Zakona ovaj organ je, 15.03.2018. god., putem dnevnog lista „Pobjeda“ i, 13.03.2018. god., putem internet stranice Agencije (www.epa.org.me) obavijestio i pozvao zainteresovane organe, organizacije i javnost da izvrše uvid u dostavljenu dokumentaciju u roku od 15 dana od dana objavljivanja obavještenja. Takođe, ostavljena je mogućnost dostavljanja mišljenja na predmetnu dokumentaciju, u pisanoj formi na adresu Agencije ili na zvaničnu e-mail adresu: epamontenegro@gmail.com.

Po isteku zadatog roka nije bilo komentara/mišljenja od zainteresovane javnosti.

Nadležni organ je nakon toga pristupio izradi nacrtu Integrisane dozvole.

OVLAŠĆENO SLUŽBENO LICE

Dostavljeno:

- „Možura“ d.o.o. Bar,
- u registar izdatih dozvola,
- nadležnom inspekcijском organu,
- arhivi.

AGENCIJA ZA ZAŠTITU PRIRODE I ŽIVOTNE SREDINE

IV Proleterske 19 • 81000 Podgorica • Crna Gora • Tel: +382 20 446 500
Fax: +382 20 618 250 • epamontenegro@gmail.com • www.epa.org.me